

Prof. Dr. Mine Sibel Gürün

Antibiyotikler genel olarak bakteri türü mikroorganizmaların neden olduğu enfeksiyonların tedavisinde kullanılan ve hayat kurtarıcı olabilen çok önemli bir ilaç grubudur. Günümüzde en çok reçete edilen ilaçlardan olan antibiyotiklerin bilinçsiz kullanımı sonrasında bakterilerin bu ilaçlara karşı direnç geliştirmeleri nedeniyle normalde tedavi edilebilecek olan enfeksiyonların tedavisi zorlaşmakta, ilaca bağlı yan etkiler artmakta, hastaların hastanelerde kalış süreleri uzamakta ve tedavi maliyeti çok yükselmektedir. Hastaların kaybedilmesine yol açabilecek kadar ciddi sonuçları olan “direnç gelişmesi” sorunu nedeniyle bilinçsiz antibiyotik kullanımı en önemli toplumsal problemlerden birisini oluşturmaktadır. Gerçekten de antibiyotiklere karşı direnç gelişmesi sadece o antibiyotiği yanlış kullanan hastayı değil bütün toplumu etkilemektedir. Bu nedenle günümüzde doğru ve bilinçli antibiyotik kullanımının önemi giderek daha iyi anlaşılmış ve bu konuda toplumun bilgilendirilmesi çok önem kazanmıştır. Burada yer alan bilgiler sadece sizin için değil tüm toplumun yararına olması ve ülkemizde doğru antibiyotik kullanım bilincinin geliştirilmesine katkıda bulunması için hazırlanmıştır.

1- Antibiyotiklere karşı direnç gelişmesi ne demektir?

Enfeksiyonların tedavisi sırasında bakteriler antibiyotiğin etkilerinden korunmak için bazı savunma mekanizmaları geliştirirler. Bu mekanizmaların sonucunda enfeksiyon tedavisinde antibiyotik tedavisi yetersiz kalır ve bu duruma “antibiyotiğe karşı direnç gelişmesi” denir. Yukarıda da bahsedildiği gibi bu sadece hastayı değil herkesi etkileyen toplumsal sağlık sorunlarına yol açan bir durumdur. Bu nedenle doğru antibiyotik kullanımı son derece önemlidir. Antibiyotik kullanımının mutlaka doktor kontrolü altında olması, virüslerin neden olduğu grip, soğuk algınlığı gibi durumlarda antibiyotiklerin kesinlikle kullanılmaması, eczanelerden rastgele antibiyotik satın alınmaması gerekmektedir.

2- Antibiyotikler ateş düşürür mü?

Antibiyotikler kesinlikle ateş düşürücü ilaçlar değildir. Bakterinin neden olduğu hastalık uygun antibiyotikle tedavi edildiği zaman, hastalığın diğer belirtilerinin iyileşmesiyle

birlikte ateş de düşer. Ateşi düşürmek amacıyla antibiyotik kullanımı son derece yanlış bir düşüncedir.

3- Antibiyotiklerin yan etkileri nelerdir?

Bütün ilaçlar gibi antibiyotiklerle tedavi sırasında istenmeyen bazı yan etkiler meydana gelebilir. En sık görülen yan etkiler arasında bulantı, kusma, ishal, ciltte kızarıklık, kaşıntılı alerjik döküntüler bulunur. Bunlar ilaç kesildiğinde ortadan kalkan yan etkilerdir. Bununla birlikte bazı durumlarda daha ciddi, hatta hayatı tehdit edecek düzeyde yan etkiler de görülebilir. Bu sebeplerle antibiyotik kullanırken herhangi bir yan etki gördüğünüzde mutlaka durumu doktorunuza bildirmeli ve onun önerileri doğrultusunda gerekli önlemleri almalısınız.

4- Penisilin alerjisi nedir?

Penisilin grubu antibiyotikler bazı duyarlı kişilerde Tip 1 türü dediğimiz hayatı tehdit edebilecek kadar ciddi alerjik reaksiyonlara (anaflaksi) yol açabilirler. Bu reaksiyon antibiyotik alımından hemen sonra ortaya çıkar, tüm vücutta yaygın kızarıklık, şişlik, ödem, nefes almada zorluk ve tansiyon düşüklüğüyle kendini gösteren ve hemen müdahale edilmediği takdirde öldürücü olabilen bir reaksiyondur. Penisilin türü ilaçların, özellikle injeksiyon yoluyla kullanılan türlerinin mutlaka doktor kontrolü altında kullanılması/uygulanması önemlidir.

5- Gebeler ve süt veren anneler antibiyotik kullanabilir mi?

Bazı antibiyotik türlerinin gebeler ve süt veren annelerde gerektiğinde kullanılabilir kadar güvenli olduğu anlaşılmıştır. Bu gruptaki hastaların doktorlarına durumları ile ilgili bilgi vermeleri halinde anneye ve bebeğe zarar vermeyecek bir antibiyotik seçimine dikkat edilecektir.

6- Kronik hastalığı olan kişiler antibiyotik kullanırken nelere dikkat etmelidir?

Kronik hastalığı olan hastaların, diğer bütün ilaçlarda olduğu gibi, antibiyotik türü ilaçların da reçeteye yazılmasından önce mutlaka durumu doktorlarına bildirmeleri gerekmektedir. Antibiyotikler genellikle karaciğerler veya böbrekler tarafından vücuttan atıldıkları için özellikle karaciğer veya böbrek problemi olan hastalarda antibiyotiğin türünün ve dozunun doktor tarafından ayarlanması son derece önemlidir.

7- Antibiyotikler diğer ilaçlarla etkileşir mi?

Birlikte kullanılan bütün ilaçların birbirinin etkilerini değiştirme potansiyeli her zaman mevcuttur. Bu nedenle antibiyotik türü ilaçlar da birlikte kullanıldığı diğer ilaçlarla etkileşebilirler ve bu etkileşmenin sonucunda ya antibiyotiğin tedavi edici etkinliğinde artma ya da azalma olabilir ya da etkileştikleri ilacı olumsuz yönde etkileyebilir. Altta yatan başka hastalıklar nedeniyle devamlı ilaç kullanmak zorunda olan hastalar antibiyotik reçetesi yazılmadan önce kullandıkları ilaçlar konusunda doktorlarını mutlaka bilgilendirmeleri gereklidir.

8- Antibiyotikler nasıl kullanılmalıdır?

Antibiyotiklerin mutlaka doktor kontrolünde ve doktorun tavsiye edildiği sürede ve dozlarda kullanılması gerekir. Hastanın kendini iyi hissederek belirtilen süreden önce antibiyotik alımını bırakmasının dirençli mikroorganizmaların oluşmasına neden olacağı ve bu durumun hem hastaya ve hem de çevresine zarar verebileceği unutulmamalıdır. Bazı antibiyotiklerin yiyeceklerle etkileşebilme olasılığının göz önünde tutulması ve bu konuda verilen tavsiyelere uyulması tedavinin etkinliği açısından önemlidir.